

Interview. Lisa Ekdahl var purung, da hun blev berømt, men det har ikke spoleret sangeren fra Stockholm.

Södermalms sangfugl

Af STIG MATTHIESEN

AMSTERDAM – Lisa Ekdahl fylder ikke meget på scenen, men hendes spinkle stemme fylder fuldt ud rummet i *Paradiso*, hvor hun er stoppet op på sin Europa-tour.

Trygheden har den svenske komponist og sangerinde for en stund lagt bag sig hjemme i Stockholms Södermalm-kvarter for at vinde nyt land med *Give Me That Slow Knowing Smile*.

»Jeg var spændt inden og i starten af koncerten, men det var på den gode måde. Adrenalinet i min krop er en nødvendighed for at skabe en god koncert, men det er fortsat et paradoks for mig at stille mig op på en scene, for jeg holder både af det og frygter det. Jeg er altid nervøs, selvom jeg har øvet mig i mange år. Og her i Amsterdam havde jeg ingen anelse om, hvordan forholdet til publikum var. Om de kendte min musik godt, eller om de uden kendskab var inviteret af en kæreste eller venner. Når jeg spiller i Skandinavien, kender 98 procent af tilhørerne musikken til koncerterne, men da det jo ikke var tilfældet her, og det fornemmede jeg hurtigt, så var det en interessant oplevelse for mig og mine musikere at skabe en form for fællesskab og samhørighed i rummet.

Man ved jo aldrig, hvad der sker i ens liv, men på nye steder og blandt nye mennesker med andre skikke og normer kan denne følelse være stærk. Jeg holder meget af at rejse og komme frem til nye steder – det giver mig en god fornemmelsen af at være i live. Jeg opdager nye måder at gøre ting på, når jeg ikke helt ved, hvordan tingene fungerer. Ofte er man anderledes åben for nye indtryk og impulser. Når jeg rejser alene eller sammen med min søn og mand er det for at få den samme fornemmelse – om jeg er i Himalaya eller New York. Inden udgivelsen af det seneste album flyttede jeg ind i en lejlighed i West Village på Manhattan i New York i nogle måneder. Jeg har været i byen mange gange før, men denne gang fandt jeg en rytme. Jeg holder meget af hverdagslivet. Det at skabe rutiner i et nyt miljø, hvor jeg kan være anonym. At finde et posthus, et vaskeri og en stamcafé, hvor jeg kan sidde og få min morgenkaffe, mens jeg ser mig lidt omkring og drømmer. I dette daglige samvær med mennesker, jeg kender og ikke kender, henter jeg inspiration til mine tekster og musik.«

Musik der, efter succesen op gennem halvfemserne med bl.a. debutudgivelsen fra 1994 *Lisa Ekdahl* og 1997 *Bortom det blå*, de senere år har fået kritikerne til at hvæsse pennen og kritisere Ekdahls til tider indsmigrende jazz-pop-vise-sang som værende »karakterløs« og »behagesyg«, uanset om udgivelsen har været på svensk eller engelsk.

Beskyldningerne gør Lisa Ekdahl op med på *Paradiso*, spillestedet nær Leidseplein, der sidst i 1960'erne blev kendte som kulturhus for musik og manifestationer, hvor hun vinder publikum for sit hjerte med en bemærkelsesværdig viljestyrke i det set fra anden stolerække ellers så skrøbelige legeme og et nærvær, der smyer sig ud i hver en krog af det gamle kirkerum med de farverige glasmosaikker.

Vedvarende tilråb fra først én enlig svensktalende svale, siden et helt kor, om at synge på modersmålet distraherer ikke mere end godt er sangfuglen, der med et smil midt i det milde lyse ansigt og til stående applaus og piften fra flere hundrede kvitterer med en vidunderlig varm udgave af »Vem Vet« for derefter at lukke koncerten ned med endnu en engelsksproget tekst for at markere territorium.

■

TRODS ægteskab med den amerikanske komponist Salvador Poe, tidligere udgivelser på engelsk, flere rejser mod det ukendte under fjerne himmelstrøg

FOTO: EPA

Lisa Ekdahl: »Det er et håb for mig, at min musik kan bringe folk sammen. Det er det, jeg har at tilbyde. Og hvis musikken kan gøre det, bliver jeg glad. Jeg er i det hele taget en glad kvinde.«

og længere tids ophold på den anden side af Atlanten er Lisa Ekdahls territorium mere end noget andet sted Stockholm.

Byen hun aldrig forlader med sin sjæl.

»Mine rødder er solidt forankret i Stockholms klippegrund. Her er mine venner fra fortid og i nutid. Mennesker, der kender til mine op- og nedture. Mit liv på godt og ondt. Det er et stort privilegium som menneske at være omgivet af andre mennesker, hvor man ikke altid behøver forklare sig. Mit trykke liv i Stockholm er en kontrast til det at rejse og udforske nyt.«

På Södermalm går Lisa Ekdahl gennem en lille baggård for at komme til huset på første sal og i studiet i kælderens, hvor ingen og intet kan forstyrre hende de dage, hvor hun bevæger sig langt ind i musikkens verden.

To år har det taget at indspille *Give Me That Slow Knowing Smile*, der nærmest tog musikkollektivistisk form, da venner og musikere spontant kom forbi og bød ind.

Forinden havde Ekdahl købt nogle gamle mikrofoner til at skabe den lyd, som hun eksperimenterede en del med, inden musikken blev solgt til foreløbig 14 lande uden for Sverige.

»Jeg følte mig helt tom efter to år i studiet med en masse spontane indfald, men jeg bestræbte mig på ikke at være

separeret fra livet omkring mig i al den tid, for jeg vil være en integreret del af mine nære og kæres liv og hverdag. Jeg har ikke noget ønske om at ende som en særling af en kunstner, der kun lever i min egen verden, for det er jo som sagt i hverdagen, jeg henter meget af den inspiration, jeg har brug for til mine tekster. Jeg er meget optaget af og nysgerrig over for, hvordan folk har det med hinanden. Hvordan de behandler og er forbundet med hinanden. Hvordan de taler sammen – og hvad de taler om. Hvordan ægtefolk er sammen med hinanden og deres børn. Hvordan familier er sammen. Jeg kan godt stoppe op og se på mennesker på gaden. Samspillet bliver til historier. Jeg er blevet beskyldt for at gå meget tæt på mine personlige relationer i teksterne, men ingen er sure på mig, tror jeg nok, for det foregår altid meget åbent og er ofte tilsat en hel del fantasi fra min side. Men jeg indrømmer blankt, at jeg er meget, meget inspireret af de mennesker, der omgiver mig – af deres liv, tanker, følelser og måder at være mennesker på. Og ikke mindst i Stockholm, som jeg elsker og kender ud og ind.

Byen er i dag en international storby med en bankende puls, der minder mig mere om London og New York end det København, som jeg også holder meget af. I Stockholm har man længe følt, at man levede i udkanten af Europa,

hvilket nok er en af forklaringerne på, hvorfor mange svenske kunstnere gennem tiden har søgt mod Danmark. Man har vel følt, at der var en større grad af frihed i København til at eksperimentere. Men tingene ændrer sig i disse år, og man anstrænger sig for hele tiden at udvikle Stockholm. Lige nu fornemmer jeg, at der sker mange positive ting. Ikke mindst blandt folk i min egen branche, hvor man bliver bedre til at hjælpe hinanden. Folk kan ikke længere blot gå til pladeselskaberne for at få deres ting til at lykkes, når de mangler penge, så i stedet hjælper man, hvor man kan. Jeg lader folk, jeg kender og holder af, udfolde sig i mit studie. Folk bliver langsomt bedre til at hjælpe og inspirere i stedet for at konkurrere. Og hvis det er konsekvensen af krisetiden i musikbranchen, er det vel ikke så dumt.«

Trods danske roser omgiver Lisa Ekdahl sig helst med landsmænd, når hun indspiller eller er på turne:

»Fordi det er sensitive musikere, der spiller med følelser. Musikere, som ikke bare spiller med musklerne.«

En art metroseksuelle mænd konkluderer den snart 38-årige kvinde, der mest af alt ligner en stor skolepige snarere end en international sangerinde, som hun sidder i strømpebukser og mørke lædersko over en kop te på hotellet nær Rijksmuseum og Muse-

umplein, hvor Ekdahl residerer inden opbruddet mod Frankrig og flere koncerter på udebane.

»Jeg ved godt, at mange kunstnere klarer sig fint i deres hjemland, men aldrig rigtigt slår igennem udenfor. Jeg ved, jeg har et publikum i Skandinavien, så det er ikke sådan, at jeg går rundt og tænker, at nu skal jeg være stjerne i resten af verden. Sådan er jeg ikke indrettet. Jeg kan bare godt lide at skabe musik og udtrykke mig. Det er ikke så kompliceret. Lige nu er jeg her i Amsterdam, hvor jeg glæder mig til at drysse rundt i byen og sætte mig på en café ved kanalerne. I morgen rejser jeg mod nyt land og nye oplevelser. Om nogle dage er jeg tilbage i Sverige. Det er fint for mig. Til efteråret venter nye koncerter (bl.a. syv intimkoncerter i Danmark i september, *red.*) i Portugal og andre steder i Europa. Og jeg ved, at efter en lang og dejlig sommer i Stockholm vil jeg se frem til at komme ud igen.«

■

SELV om hun optræder i det politisk inspirerede kulturhus i Amsterdam er Lisa Ekdahl ikke ligefrem kendt for at skrive revolutionerende politiske tekster.

»Men det er ikke fremmed for mig at synge om ting, der har politiske budskaber. Jeg voksede op i et meget

stærkt politisk miljø op gennem halvfjerdserne. Mine forældre levede i et samfund, hvor man ville være selvfor-synende. Tankerne om miljørigtige produkter var en del af hverdagen, længe inden det blev moderne i den vestlige verden. Vi have egne grøntsager, får på markerne og mange andre gode intentioner. Der blev diskuteret til langt ud på nætterne og holdt gode fester. Mine forældre var ikke politisk aktive i den forstand, men holdningerne lå et godt stykke til venstre for midten.«

– *Så det var ikke en politisk-religiøs manifestation, at du bar et stort og meget synligt kors på dit bryst, da du endrede scenen til andet sæt i aftes?*

»Nej, for jeg er ikke kristen, men jeg elsker korset. Symbolet er smukt og handler om balance. Det er et gammel kors, og nogen har fortalt mig, at det er fra Mali i Afrika. Men jeg ved ikke, om det er rigtigt. Jeg bar det først og fremmest, fordi jeg synes, det er smukt. Jeg tror på, at vi mennesker er forbundet med hinanden på mange forskellige måder – måske en form for buddhisme. Jeg har været i landsbyer ved foden af Himalaya og siddet i klostre blandt munke. Religionerne optager mig, når jeg rejser. Derfor er jeg også meget interesseret i ritualerne i religioner. For mig handler det først og fremmest om meningen med livet – lysten til at være nysgerrig. Jeg kender mange ældre mennesker, hvor nysgerrigheden holder dem skarpe, men jeg kender desværre også alt for mange unge, der tilsyneladende ikke er interesseret i noget som helst. Jeg er optaget af at finde ud af, hvad folk tror på, og hvad der forbinder og forener dem og religionerne, mere end hvad der adskiller dem.

– *Gælder dette også for din musik?*
»Det er et håb for mig, at min musik kan bringe folk sammen. Det er det, jeg har at tilbyde. Og hvis musikken kan gøre det, bliver jeg glad. I det hele taget er jeg en glad kvinde, der sagtens kan se mig selv stå på scenen mange år ud i fremtiden – måske atter sammen med Peter Nordahl Trio og måske også en dag Lars H.U. G. eller en anden dansk kunstner. Og når jeg så bliver rigtigt gammel, kan jeg vel sidde på en stol med min guitar og min intime musik, som anmelderne skiftevis kalder jazz, bossanova, pop og viser. Men det gør mig ikke noget, for jeg har vænnet mig til sådanne prædikater, selvom jeg er en genert og privat person. Men trods det, at jeg er et meget privat menneske – og selvom jeg altså endnu kan være nervøs under en koncert – så føler jeg, at scenen er mit rette element. For femten år siden blev jeg berømt i Sverige over en nat, men jeg havde det godt med det. Det var ikke sådan, at jeg som 22-årig blev blæst baglæns, selvom mit pladeselskab havde spået 10.000 udgivelser, men solgte henvend en halv million. På en måde var det naturligt for mig, alt hvad der skete. Jeg var i god kontakt med mig selv hele tiden og ændrede mig ikke rigtigt, selvom jeg også blev en ung mor samme år. Min familiebaggrund hjalp mig, for de var fuldstændigt afslappede. Jeg var jo stadigvæk Lisa! Om jeg er skolelærer, frisør eller popstjerne ændrer ikke deres kærlighed til mig. Den samme ubetingede kærlighed forsøger jeg at give videre til min egen søn,« fastslår Lisa Ekdahl, der for længst har proklameret, at hun ikke skal have flere børn.

»Faktisk tænker jeg for tiden en del over, om der er noget, jeg gerne vil bringe ind i mit liv. Men selvom jeg tænker mig godt om, så kan jeg ikke komme på noget. Man ved som sagt aldrig, hvad der sker i morgen, men i dette øjeblik er jeg meget glad for min tilværelse. Og jeg er sådan indrettet, at hvis jeg vil ændre på tingene, så gør jeg det, for jeg er rimeligt god til at handle, når det skal være.«

Lisa Ekdahl giver koncert på Copenhagen Jazz Festival i aften fredag i Kulturhuset, Islands Brygge kl. 20.00.

Dans. Ari Rosenzweig udfordrer publikum med *Don G* som absurd-grotesk dødsvision med skrig og skrål, bersærkergang og dødskramper på Plex.

Dommedagsbasunerne gjalder

Af MAJBRIIT HJELMSBO

HVIS man trænger til at blive rusket grundigt op midt i den danske midsommeridyl med lyse nætter og myggestik, så kan stedet sagtens være det københavnske musikteater Plex, hvor Ari Rosenzweig med danseforestillingen *Don G* tager livetag med operaverdens passioner og undergangsmotiver. Ikke som en forførende akt ind i operaens temaer, men derimod som en hæsbælende jagt gennem dødsrutens larmende highlights. Og det sker bestemt ikke uden skrig og skrål og tænders gnidse i dette dødens limboland.

Ari Rosenzweigs *Don G* er en vaskeægte undergangsvision. Her er sort kulsort, og hvidt er kraniehvidt. Men så er der altså også lige komikken, der træfsikkert sniger sig ind fra sidelinjen og pludselig giver det hele en absurd-grotesk drejning. Designeren Sara Sachs fra MoonSpoon Saloon har ikkådet de fem dansere sortsvedne, posede gevandter med reminiscenser af barok-popoer, vinger og ammunitionskryds

over brystet. Og bag dem danser scenografen Anna María Helgadóttirs (fra Ingen Frygt) panorama af sprællemænd og flagermus med alt for mange lemmer, hænder og kropsfolder som en grotesk blafrende forlystelsestur i Spøgelsestøget eller Den Blå Vogn til baggrundsstøjen fra hydraulikkens pumpen, prusten og fisen. Og musikalsk har Jørgen Teller skabt et intelligent svingdørsunivers, der rækker lige fra chokeffekter, larm, hornmusik og melodiske rifts på el-basen over desperado-italienske tirader til buldrende orgelklange. Kedeligt er det ikke, men husk ørepropperne!

Og danserne? Ja, de fem dødedansere fistrer og farer over gulvet i itusplintrede, forvredne og akavede dansepositurer – som efter et bombenedslag. Hamrer og tramper, vælter og spjætter, forlæns og baglæns med rudimentære elementer af fortælle-tics i de sønderskudte bevægelsesfraser. Operakyndige vil i splitsekunder måske kunne genkende motiver fra musikhistorien. En segnende Euridike og en hel sværm af orfeuser, der klimtror og filer på usynlige Apollon-lyrer. Men

kærligheden er ikke sådan lige at vække igen. Og midt i det hele vralter danserne af sted i noget, der mest af alt ligner et begravelsesoptog fra New Orleans. Men så tager en hævnnergig Donna med skarpslebne hænder pludselig affære, forførerer flagrer videre i spændstigt roterende spring, mens flamenco-fristerinden med flot svungne arme fyrer op under elskerens vrede, der ender i hidsig bersærkergang og dødskramper – før stilheden. Der så endegyldigt brydes af dommedagsbasuner og øresønderrivende stød i trompeterne!

Ari Rosenzweig, som tidligere har danset i Ohad Naharin's Batsheva Dance Company i Israel, har igennem de sidste ti år gjort sig bemærket på den moderne danske dansescene fra tid til anden. Han har vundet koreografspirekonkurrencen, Dansolution hele to gange og har skabt en lille håndfuld mindre værker, hvor en underfundig og legende tilgang har været dominerende. Underfundigheden og blikket for det absurde ser man også i Don G, men her i en langt mere

kompleks og gennemkoreograferet kontekst. Det hele ligner kaos, men der er mening i galskaben. *Don G* er Ari Rosenzweigs hidtil bedste skud i bøszen.

Og hvis man skulle få lyst til at se yderligere dans med forestillingens skævvredne dansere, Klara Elenius, Sofia Karlsson, Elesiv Selseng, Shaked Dagan og Adam Ben Zevi, vil der også være mulighed for det på Plexy Jazz, som agter at slå en ordentligt hul i jorden på Jazz Festivalen med en stribe kollisionskoncerter, hvor både musik, digt og dans sættes i mod/spil.

Don G, koreografi af Ari Rosenzweig, musik af Jørgen Teller, scenografi af Anna María Helgadóttir/Ingen Frygt, kostumedesign af Sara Sachs fra MoonSpoon Saloon, lysdesign af Antonio Rodrigues Andersen. Københavns Musikteater Plex indtil 11. juli.

Plexy Jazz, Københavns Musikteater Plex til 11. juli.